

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-2-84 (Menfi Tespit)
Karar Sayısı : 05-59/881-238
Karar Tarihi : 22.9.2005

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Rıfki ÜNAL, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN

B- RAPORTÖRLER : Derya YENİŞEN, Fatma GÖZLÜKAYA

**C- BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20

: Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı
Temsilcisi Av. Cansel ÇEVİKOL TUNCER
Konaklar Mahallesi İhlamurlu Sok. No:9
4. Levent 34330 İSTANBUL

**D- İLGİLİ
TARAFLAR**

30

: - Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı
Konaklar Mahallesi İhlamurlu Sok. No:9
4. Levent 34330 İSTANBUL

- Digital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş.
Cihannüma Mah. Yıldız Cad. No:34
Polat Tower Beşiktaş 34353 İSTANBUL

E- DOSYA KONUSU : Türkiye Futbol Federasyonu ile Digital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş. arasında imzalanan "Türkiye Kupası Yayın ve Ticari Haklar Sözleşmesi" isimli anlaşmaya menfi tespit belgesi verilmesi talebi.

40

F- DOSYA EVRELERİ : Kurum kayıtlarına 8.8.2005 tarih, 5562 sayı ile intikal eden başvuru üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 8. maddesi uyarınca düzenlenen 12.9.2005 tarih, 2005-2-84/MM-05-DY sayılı Menfi Tespit Raporu, 05-59 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

50

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) tarafından, 2005-2006 ve 2006-2007 sezonlarında oynanacak Türkiye Kupası maçlarının yurt içi ve yurt dışı canlı yayın hakkı, bu maçlara ilişkin münhasır sinyal üretme hakkı, bu maçların yurt içi ve yurt dışına bant ve/veya özet yayın hakkının verilmesi ile TFF'nin tüm mülkiyet haklarına sahip olduğu Türkiye Kupasının isim haklarını "Title Sponsorluk Hakkı" olarak ve Türkiye Kupası ile ilgili tüm ticari hakları dünya çapında münhasıran Digital Platform

İletişim Hizmetleri A.Ş. (Digitürk)'ye devredilmesini düzenleyen "Türkiye Kupası Yayın ve Ticari Haklar Sözleşmesi" isimli anlaşmaya menfi tespit belgesi verilebileceği ifade edilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME:

H.1. Anlaşmanın Konusu ve Niteliği

"Türkiye Kupası Yayın ve Ticari Haklar Sözleşmesi" (Sözleşme), 2005-2006 ve 2006-2007 sezonlarında oynanacak Türkiye Kupası maçlarının yurt içi ve yurt dışı canlı yayın hakkı, bu maçlara ilişkin münhasır sinyal üretme hakkı, bu maçların yurt içi ve yurt dışına bant ve/veya özet yayın hakkının verilmesi ile TFF'nin tüm mülkiyet haklarına sahip olduğu Türkiye Kupasının isim haklarını "Title Sponsorluk Hakkı" olarak ve Türkiye Kupası ile ilgili tüm ticari hakları dünya çapında münhasıran, Sözleşme'de belirlenen süre, alan ve yöntemlerle kullanma hakkının Digitürk'e devredilmesini ve Digitürk'ün de bu hakları dilediği üçüncü gerçek veya tüzel kişiye satması, pazarlaması ve kullandırmasını düzenlemektedir.

Sözleşme ile Digitürk'e iki temel hak verilmektedir; 5. maddede belirtilen yayın hakkı ve 6. maddede düzenlenen sponsorluk ve diğer ticari haklar. Sözleşme'nin 3. maddesinde verilen her bir hakkın karşılığında TFF tarafından tahsil edilecek bedeller yer almaktadır.

Sözleşmenin 5. maddesinde, 2005-2006 ve 2006-2007 futbol sezonlarında en geç 2006-2007 futbol sezonunda yapılan Türkiye Kupası Final müsabakasının oynandığı tarihe kadar oynanacak "Türkiye Kupası" karşılaşmalarından, grup eleme maçları olarak haftada 4 adet olmak üzere toplam 20 adedinin, çift ayaklı olarak oynanacak çeyrek final ve yarı final karşılaşmaları olarak toplam 12 adedinin ve tek ayaklı olarak oynanacak olan final karşılaşmasının (her sezon toplam 33 maçın) yurt içi ve yurt dışı canlı yayın hakkı ile gerek canlı yayınlananların gerekse kalan diğer müsabakaların yurt içi ve yurt dışına bant ve/veya özet yayını hakkının *münhasıran* Digitürk'e verildiği düzenlenmektedir.

Digitürk Sözleşme ile Türkiye Kupası maçlarında görüntü sinyali üretme hakkına ve Sözleşmedeki istisnalar haricinde ürettiği görüntü sinyalinin mülkiyetine sahip olacaktır.

Digitürk, TFF'nin belirlediği koşullarda ve yazılı onayına tabi olarak Sözleşme ile elde ettiği hakları yurt içine ya da dışına kısmen veya tamamen devredebilecektir.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

İnceleme konusu anlaşma Türkiye Kupası maçlarının yayın hakkının münhasıran Digitürk'e verilmesine ilişkindir. Önemli spor olaylarının yayın haklarının devri söz konusu olduğunda, bu devrin rekabet üzerindeki etkilerinin, bu etkilerden ise özellikle potansiyel "kapama" riskinin (potential foreclosure effects) değerlendirilebilmesi için, iki farklı seviyede ilgili pazardan bahsedilmesi mümkündür: hakların ve yayın içeriğinin (yayıncılar açısından

hammadde niteliğinde) lisanslara konu olduğu üst pazar ve içeriğin izleyicilere iletildiği yayın faaliyetlerini kapsayan alt pazarlar.

Üst pazar, yayın hakkı sahipleri ile yayıncıların karşılaştığı ve haklar ile görüntülerin yayıncılara devredildiği alandır. Hakların satışa konu olduğu bu üst pazar, toptan pazar (wholesale market) olarak da tanımlanabilmektedir.

Belirli türde spor olayları izlenme oranlarının yüksekliğine dayalı olarak müşteri talebi yaratma veya reklam toplama kapasitelerinin çok fazla olması nedeniyle kritik veya birincil nitelikteki içerik olarak tanımlanabilmektedir. Türkiye Kupası karşılaşmaları da, her ne kadar Türkiye Profesyonel 1. Süper Ligi ile aynı kategoride kabul edilemeyecekse de, önemli spor olayları arasında değerlendirilebilmektedir. Bu tip spor olaylarında, her bir şampiyonluk, kupa ya da lig, sahip olduğu ayırt edici özellikler nedeniyle, yayıncıların farklı nitelikte taleplerine konu olmaktadır. Örneğin, Türkiye Profesyonel 1. Süper Ligi karşılaşmaları yayın hakları, düzenli ve sürekli bir yayın planını garanti ettiğinden abonelik esasına dayalı paralı yayıncılar açısından çok önem kazanmaktadır. Kupa karşılaşmaları, eleme usulüne dayalı olması nedeniyle, aynı düzeyde süreklilik ve devamlılık içermemektedir. Bu tip karşılaşmalar, abone kaydetme kabiliyetinden daha çok, belirli günlerde yüksek rating alma kabiliyetine sahiptir. Dolayısıyla bu tip spor olaylarına ilişkin yayın haklarının ayrı ayrı pazarlar olarak kabulünde bir sakınca bulunmamaktadır.

Bu çerçevede dosya konusu olaya ilişkin belirlenmesi gereken ilk ilgili ürün pazarı "Türkiye Kupası maçlarının yayın hakları" pazarıdır. TFF, bu hakları (canlı, banttan, özet, haber amaçlı), yapılan ihale sonrasında Digitürk ile akdetmiş oldukları Sözleşme ile 2 sezon için Digitürk'e devretmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla, Digitürk yayın haklarının konusu olan Türkiye Kupası maçlarına ilişkin banttan, özet ve haber amaçlı görüntülerin temini açısından tek temin kaynağı konumuna gelmiştir.

Yayın haklarının kullanımından doğan etkiler ise alt pazarlarda, yani, bu haklara dayanılarak çekilen görüntülerin yayın programlarına konu edildiği yayıncılık pazarlarında kendini göstermektedir. Dolayısıyla ikinci olarak belirlenmesi gereken ve rekabet üzerindeki etkilerin değerlendirilmesinde esas alınacak pazarlar televizyon yayıncılığı pazarlarıdır. Bu kapsamda televizyon yayıncılığına ilişkin olarak, iki ayrı pazardan bahsetmek mümkündür: "ödemeli televizyon yayıncılığı pazarı" ve "açık televizyon yayıncılığı" pazarları.

Türkiye ödemeli televizyon yayıncılığı pazarından bahsedildiğinde ilk bakışta Digitürk, Cine5 ve Kablo TV olmak üzere üç aktörün varlığından bahsetmek mümkündür.

Cine5'in tek kanal üzerinden analog yayın yapan bir yayıncı olduğu ve Digitürk tarafından verilen çok sayıda ve çok çeşitte kanal ve bunun yanı sıra çeşitli interaktif hizmetler ile ikame olabilecek bir yayın hizmeti sunmadığı, bu nedenle de Digitürk'e bir rakip olarak kabul edilmesinin ve ikisinin aynı pazarda mütalaa edilmesinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Kablo TV yerli ya da yabancı televizyon kanallarının kablo üzerinden herhangi bir değişiklik yapılmaksızın yeniden iletimi ile iştigal etmekte iken, Digitürk bu yayınlar ile beraber ek hizmetlerin, örneğin izlediğin kadar öde, şans oyunları, uzaktan eğitim, radyo, bankacılık vb, sunumunu da içermektedir. Bunun yanı

140 sıra Kablo TV analog teknolojiye dayalı olarak yayınların iletimini öngörmekte iken, dijital tv analog gelen yayınların sıkıştırılmak suretiyle iletimini konu edinmekte, bu husus televizyon cihazlarının bahsi geçen içeriği temin ederken dijital yayınların alımı için ayrı bir cihaza (set top box) gereksinim duymasına neden olmaktadır. Kablo TV, mevcut haliyle, Digitürk'ün sunduğu hizmetlerin önemli bir kısmını sunmamakta, sayısal teknolojinin sunduğu olanaklardan faydalanmak isteyen bir tüketici açısından yakın bir ikame niteliği taşımamaktadır. Ancak bu, bir iletim ortamı olarak Kablo TV'nin, üzerinden sunulan hizmetlerin değişmesi durumunda dijital yayıncılığa rakip olamayacağı anlamına da gelmemektedir. Kablo TV üzerinden dijital yayıncılığa başlanması halinde Kablo TV'nin rahatlıkla Digitürk'e rakip bir hizmet olabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla Digitürk ile Kablo TV arası 150 ikame edilebilirlik ilişkisi mevcut durum ve olanaklar gözetilerek yapılmıştır.

Bu çerçevede esasen Digitürk tarafından sunulan ve klasik anlamda televizyon yayıncılığında daha fazlasını içeren televizyon hizmetleri "dijital platform hizmetleri" olarak tanımlanabilecek ayrı bir pazarı oluşturmaktadır.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Digitürk'ün verdiği hizmetin tüm Türkiye'yi kapsadığı ve Türkiye sınırları içerisinde rekabetin farklılaşmasına neden olacak bir durum bulunmaması sebebiyle ilgili coğrafi pazar, "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak tespit edilmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Yayın Hakkının Münhasıran Verilmesi

160 Sözleşme ile Türkiye Kupası maçlarının canlı, banttan ve özet yayın haklarının tek bir yayıncıya devredilmesi ve bu çerçevede bu yayıncının statılara girerek çekim yapabilecek tek kuruluş olarak belirlenmesi, Digitürk'ü söz konusu görüntülerin tek temin kaynağı haline getirmektedir. Digitürk, TFF'nin belirlediği koşullarda ve yazılı onayına tabi olarak Sözleşme ile elde ettiği hakları yurt içine ya da dışına kısmen ya da tamamen devredebilecektir.

Bu şekilde yayın haklarının devredilmesi, rekabet kuralları çerçevesinde kısıtlayıcı etkiler doğuran bir münhasır hak tesisidir. Bir devir sözleşmesi kapsamında böyle bir münhasırlığın yaratılması, normal koşullar altında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmelidir.

170 Ancak, Rekabet Kurulu'nun 1. Profesyonel Futbol Ligi maçlarının yayın hakkının münhasıran devrini içeren Sözleşmeyi değerlendirdiği 28.8.2002 tarih ve 02-50/636-258 sayılı Kararında, ilgili Sözleşme'de yer alan münhasırlık konusunun, Türkiye Futbol Federasyonu tarafından 3813 sayılı Kanun'a istinaden yayınlanan ve idari bir işlem niteliğinde olan Yayın Talimatı'na dayanması karşısında, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir ihlalin var olduğunun ileri sürülemeyeceğine hükmedilmiştir. Benzer şekilde Türkiye Kupası maçlarının münhasıran yayın hakkının devri de normal koşullar altında rekabeti sınırlayıcı etkileri nedeniyle 4. madde kapsamında ele alınması gereken bir konu olan münhasırlık tesisi olmakla birlikte, TFF'nin bu devir yetkisinin doğrudan 3813 sayılı Kanun'a istinaden

180 çıkarılan 2005 yılı TFF Yayın Talimatı¹ hükümlerine dayanıyor olması nedeniyle 4. madde kapsamı dışında kalmaktadır.

H.3.2. Haber Amaçlı Görüntü Taleplerine İlişkin Düzenleme

Sözleşme'nin 5. maddesinin altıncı fıkrası ile Digitürk'ün talep halinde, dakika bedeli 4000 Amerikan Doları'ndan fazla olmamak, üç dakika ile sınırlı olmak ve tüm yayıncılara eşit koşullarda, eş zamanlı ve aynı içerikte olmak kaydıyla (gol, penaltı, off-side, oyuncu ihraçları, saha ve seyirci olayları ve benzeri önemli olaylar) haber amaçlı görüntüleri, makul boyutlardaki maçların yayınlandığı televizyon kanalının logosu ve Title Sponsor Türkiye Kupası logosu hariç her türlü unsurdan arındırılmış şekilde vermek zorunda olduğu düzenlenmiştir.

Ayrıca aynı maddede Digitürk'ün haber amaçlı görüntü taleplerini yukarıda sayılan şartlar dışında herhangi bir kayda bağlayamayacağı ve özellikle talebi karşılamak için diğer müsabaka veya müsabakaların görüntülerini de satın alma şartını getiremeyeceği yönündeki hükme yer verilmiştir.

Rekabet Kurulu, TFF ile yayıncı kuruluşlar arasındaki yayın sözleşmeleri hakkında yürütülen soruşturmalar sonucunda almış olduğu önceki tarihli kararlarında yayın sözleşmeleri ile ilgili olarak iki hususun önemini vurgulamaktadır.

200 Bunlardan ilki, sözleşmelerde haber amaçlı görüntülerin satışında, bu görüntüleri talep eden kuruluşlar arasında ayrımcılığa yol açılmamasının ve tek temin kaynağı olan yayıncı kuruluşun bu konumunu kullanarak dışlayıcı uygulamalarda bulunmamasının gözetilmesidir.

İkincisi ise, sözleşmelerle haber amaçlı görüntüleri talep eden kuruluşların istedikleri maça ilişkin görüntüleri, talep etmediği diğer maçlara ait görüntüleri de satın almak zorunda kalmadan temin edebilmesinin sağlanması, başka bir deyişle, farklı maçlara ait görüntülerin paket halinde, toplu olarak satılmaması veya buna benzer başka bir takım uygulamalarla görüntülerin temin koşullarının, görüntülerin satın alınmasını engelleyecek şekilde zorlaştırılmamasıdır.

210 TFF ile Digitürk arasındaki inceleme konusu Sözleşme'nin yukarıda yer verilen hükümleri, taraflarca Rekabet Kurulu'nun bahsi geçen yaklaşımının benimsendiği ve Sözleşme'de buna uygun bir düzenlemenin yapıldığını göstermektedir.

H.3.3. Sözleşmenin Süresi

220 Türkiye Kupası gibi popüler spor olaylarının yayın haklarının ne kadar süre ile münhasıran devredildiği de söz konusu devrin ilgili piyasalardaki rekabet üzerinde yaratacağı etkilerini belirleyici olabilmektedir. Spor olaylarına ilişkin hakların tek elde toplanması ve haklara erişimin zorlaştırılması, abonelik sistemine dayalı olan sayısal yayıncılık veya yayın taşımacılığı piyasalarına giriş engeli oluşturabilecek nitelikte görülebilmektedir. Uzun süreli, kolektif ve münhasır yayın sözleşmeleri ile sayısal yayıncılık piyasasında yaratılabilecek olan giriş engelleri, piyasanın yüksek teknoloji piyasası olmasından kaynaklanan dışsallıkların da katkısı ile piyasanın rekabetçi bir yapıya

¹ Resmi Gazete Tarih: 18 Ağustos 2005, Sayı: 25910.

kavuşmasını önleyebilmektedir. Dolayısıyla “ödemeli yayın piyasası” futbol yayın haklarının devrinden doğrudan etkilenen bir piyasadır. Devir koşulları diğer yayıncıların piyasaya girişlerini uzunca süreler engelleyici nitelikte ise rekabetin sekteye uğraması sonucu doğmaktadır.

230 Ne var ki, Türkiye Kupası ihalesine sadece iki teşebbüsün; analog yayın yapan iki televizyon kuruluşu olan ATV ve Kanal D'nin oluşturduğu konsorsiyum ile Digitürk'ün teklif verdiği ve Digitürk'ün dijital yayıncılık hizmetleri pazarına ilk giriş yapan ve halen faaliyetini yürüten tek teşebbüs olduğu; sayısal ve ödemeli yayıncılığın Türkiye'de yeni gelişmeye başlayan bir piyasa olduğu (ve öngörülen abone sayısına ve önemli bir penetrasyon oranına ulaşamadığı), ödemeli yayıncılar için asıl önem kazanan yayın haklarının 1. Lig karşılaşmaları gibi daha uzun süreli, düzenli ve sürekli bir yayın dönemini garanti altına alan yayın hakları olduğu unsurları göz önüne alındığında, mevcut koşullar altında, Türkiye Kupasının iki sezonunu kapsayan bir sürenin dijital yayın pazarında rekabeti kısıtlayıcı etkiler yaratacak bir süre olduğunu bu aşamada iddia etmek mümkün değildir.

240 **I- SONUÇ**

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; Türkiye Futbol Federasyonu tarafından, 2005-2006 ve 2006-2007 sezonlarında oynanacak Türkiye Kupası maçlarının yurt içi ve yurt dışı canlı yayın hakkı, bu maçlara ilişkin münhasır sinyal üretme hakkı, bu maçların yurt içi ve yurt dışına bant ve/veya özet yayın hakkının verilmesi ile TFF'nin tüm mülkiyet haklarına sahip olduğu Türkiye Kupasının isim haklarını “Title Sponsorluk Hakkı” olarak ve Türkiye Kupası ile ilgili tüm ticari hakları dünya çapında münhasıran Digital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş.'ye devredilmesini düzenleyen “Türkiye Kupası Yayın ve Ticari Haklar Sözleşmesi” isimli anlaşmaya menfi tespit belgesi 250 verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.